

**Підготовка майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва:
пластика малих форм скіфського періоду****Рудой Вадим Володимирович¹***Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*E-mail: vv.rudoj.odessa@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2385-2778>**Орос Іван Васильович²***Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*E-mail: zelenaodessa@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4836-1900>**Нагуляк Петро Іванович³***Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*E-mail: annetn2002@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7379-7039>

Одне із важливих завдань сучасної освіти в мистецькому просторі є пошук та впровадження креативних методів розвитку творчої особистості, на засадах яких майбутній фахівець орієнтується в історії та перспективах «Культурної динаміки», знайомиться із ціннісним світом історичних епох, народів, індивідів, явищ і процесів, пов'язаних з історією створення світу «речей». Актуальним є звернення саме до кераміки Скіфського періоду, де митець не тільки зображував предмети, але й висловлював своє уявлення про дійсність, вирішуючи одночасно різноманітні естетичні завдання.

У статті акцентовано на необхідності нових підходів мистецької освіти - на засадах яких можливо навчити студентів бачити, розуміти історичні зразки мистецтва, зокрема, пластику малих форм Скіфського періоду, щоб в подальшому можна було творити за законами гармонії та декоративно-пластичної образної виразності. З-поміж них уваги заслуговує принцип естетизації освітнього процесу, звернення до давньої пластики малих форм, який дає змогу для створення умов, організувати культурний простір творчої особистості, формувати естетичні ідеали, набувати автономності власної творчо-педагогічної діяльності в майбутньому.

Метою дослідження є розглядання пластики малих форм скіфського періоду та переосмислення її концептуальності в сучасному мистецтві, розкриття її творчо-методичних засад із обґрунтуванням доцільності використання цих підходів і відповідних методичних принципів до підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва. Зазначимо, що для розкриття поставленої проблеми застосовано та використано загальнонаукові та спеціально-конкретні методи такі як історичний, мистецькознавчий, психологічний та компаративний підходи до проблеми розвитку творчого мислення студентів.

У змісті статті зазначено, що на сьогодні увага до скіфської керамічної скульптури (для простору декоративно-прикладного навчання) пов'язується як історично, так і відповідно до практичних результатів – створених шедеврів. Обґрунтовується думка, що в контексті уваги до творчо-навчальних засад керамічної пластики малих форм, певною мірою скіфську керамічну скульптуру можливо порівняти та співставити із Народною керамічною іграшкою. Процес навчання у ЗВО на засадах «пластики малих форм скіфського періоду» передбачає основні завдання методичного рівня із курсу «Декоративно-прикладне мистецтво», які полягають у формуванні у

¹ асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

² старший викладач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

³ заслужений художник України, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

студентів обізнаності (знань і уявлень) з Давнім та народним мистецтвом. Специфікою навчання є те, що студент поставлений перед необхідністю проявляти індивідуальну творчість на всіх етапах – від переосмислення скіфської пластики малих форм – до образного відтворення набутих знань в утвореному виробі за новою методикою. Саме такий вид діяльності дозволяє набувати досвід естетично-творчого переосмислення набутого. Зазначено, що навчальні заняття у просторі пластики малих форм скіфського періоду повинні розкрити і охопити всі технології виготовлення декоративних виробів, а головне створюють умови для роботи над стилізацією у контексті поєднання ідей як методик та методів – герменевтичного підходу так і арт-технології на засадах її специфічних підходів, а художньо-творча майстерність майбутніх фахівців полягає у декодуванні-переосмисленні зовнішнього і внутрішнього плану нових творів.

Доведено, що під впливом використання мистецтва Скіфського періоду, особливо пластики малих форм, у студентів формуються здатності до неперервного збагачення власного образно-візуального досвіду, розвитку естетичного смаку й спеціальних здібностей, здобуття нових знань та вдосконалення вмінь і навичок з художнього формотворення в практиці переосмислення здобутків та репродукування оригінальних за змістом, технічно майстерних та об'єктивно-ціннісних творів, що є підґрунтям для досягнення вершин художнього професіоналізму. В перспективах подальших досліджень передбачається формування здатності трансформуватися, через навчання декоративно-прикладного мистецтва у просторі переосмислення мистецького досвіду, в якісний результат як формування професійно-творчих навичок і компетентностей.

Ключові слова: мистецька освіта, пластика малих форм, скіфська кераміка, народна іграшка, традиційна та концептуальна методика, стилізація.

Вступ. Одне із важливих завдань сучасної освіти в мистецькому просторі, що швидко перевтілюється та видозмінюється, є пошук та впровадження креативних методів для розвитку творчої особистості, на засадах яких вона орієнтується в історії та перспективах «Культурної динаміки», у процесі ознайомлення із ціннісним світом історичних епох, народів, індивідів, явищ і процесів, пов'язаних із історією створення світу «речей» як постійних супутників людини, що супроводжують її усе життя.

Незважаючи на очевидність, що декоративно-прикладне мистецтво та методи навчання існували в кожній епосі, актуальним є звернення саме до кераміки Скіфського періоду, де глині належало окреме місце, вона була оточена ореолом святості і таємності, ототожнювалась із живою істотою, одухотворювалася, при цьому художник не тільки зображував предмети, але й висловлював своє уявлення про дійсність, вирішуючи одночасно різноманітні естетичні завдання.

У цьому відношенні стає важливим дослідження позиції нових підходів до мистецької освіти, на засадах яких можливо навчити студентів бачити, розуміти історичні зразки мистецтва, зокрема, пластику малих форм скіфського періоду, щоб в подальшому творити за законами гармонії та декоративно-пластичної образної виразності.

У дослідженнях учених розкрито поняття «стиль у мистецтві» (у контексті знаку, образу та символу пластики малих форм) Скіфського періоду та його зв'язок із процесом навчання декоративно-прикладного мистецтва, а також концептуальні засади декоративно-прикладного мистецтва (А. Антонович, Г. Захарчук, Р. Чугай, М. Станкевич); стильові особливості мистецтва, набуття естетичних вражень, досвіду усвідомлення образного змісту творів (В. Бичков, Т. Вагнер, В. Ванслов, Б. Віппер, А. Шахова, С. Петрова, В. Прокоф'єв та інші); функціональні виміри художніх образів (Г. Падалка); культурологічний комплекс формування естетичної культури (Л. Кондрацької, Ю. Пастухової, М. Сиви); формування художньо-естетичної компетентності як першого ступеня до професійного становлення професіоналів (Л. Масол).

Зазначимо, що в дослідженнях учених розкрито теоретичні та методичні засади навчання декоративно-прикладного мистецтва та його результатів, зокрема, народної пластики малих форм, вміння осмислювати культуру, традиції, історію, моральні цінності свого народу й давати їм об'єктивну оцінку, вірити у свій культурно-духовний потенціал (Смірнова, 2010); практичні методи і прийоми організовувати поточні перегляди, відбирати найбільш вдалі проектні розроблення для виставок (Сотська, 2014); проблеми організації і планування, методика проведення занять і організацію перегляду підсумкових робіт (Бучківська, 2019).

На нашу думку, серед методичних постулатів підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва, на увагу заслуговує принцип естетизації освітнього процесу на підставі звернення до давньої пластики малих форм, який дає змогу створити умови для організації культурного простору творчої особистості, формування у неї естетичних ідеалів, набуття автономності власної творчо-педагогічної діяльності в майбутньому.

Мета та завдання дослідження. Мета статті полягає в обґрунтуванні пластики малих форм Скіфського періоду та переосмисленні її концептуальності в сучасному мистецтві. Завдання дослідження: розкрити творчо-методичні засади та обґрунтувати доцільність використання підходів і відповідних методичних принципів до підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва.

Матеріали та методи дослідження: загальнонаукові (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація); науково-конкретні: історичний, мистецькознавчий, педагогічний, психологічний; підходи: системно-структурний, структурно-функціональний, компаративний до проблеми розвитку творчого мислення студентів.

Результати дослідження. З історії Давнього мистецтва відомо, що людина і довколишній світ у взаємозв'язку були одними із перших творчих дієвих складників, які пов'язують мистецькі пошуки із природою та суспільним життям. У зверненні до світу «живих та не-живих» предметів, у творіннях своєрідних «Портретів речей» проявляються культурологічні ідеали часу, своєрідність і виразність пластичних засобів, властивих цій історичній епосі та стильової індивідуальності художників. На сьогодні активізувалася увага до скіфської керамічної скульптури, зокрема, у просторі декоративно-прикладного навчання як історично, так і відповідно до практичних результатів фактично створених шедеврів, на засадах народних уявлень. Так, скіфськими скульптурами – «Скіфськими бабами» в народі називають всі етнічно різнотипні скульптури. На жаль, такої історичної помилки почасти припускаються журналісти, вчителі й навіть деякі дослідники; здебільшого всі зображення скіфів передають бородатих чоловіків. У композиційно-художньому відношенні вони виконані примітивно. Вважаємо це доволі дивним для народу, носія високохудожнього скіфського «звіриного стилю», вихованого на контактах із давньогрецьким класичним мистецтвом. Цей парадокс завжди дивував учених: «Скіфські статуї не порівняти з грецькою скульптурою. Цікаво тільки, що скіфи, які так багато запозичили у греків у монументальному мистецтві, виявилися мало сприйнятливі до імпульсів, що виходили від їх витонченіших сусідів. А тим часом вони відвідували грецькі поліси, бачили скульптури на площах, що передають образ людини з довершеним реалізмом. Бачили і, ймовірно, залишалися до них байдужими» (Кондрацька, 2019); незрозуміло чому скіфи, які мігрували до Північного Причорномор'я, де була відома техніка оброблення каменя, не принесли із собою нових відчутних художніх віянь, як це відбулося зі «звіриним стилем»; не була вирішена ще одна проблема, пов'язана із скіфською скульптурою. Дотепер відкрито та здебільшого добре вивчено тисячі скіфських поховань. Проте, враховуючи поминально-культовий характер статуй, неможливо поки що пояснити, чому немає переконливих слідів установки їх над похованнями скіфів.

На наш погляд (у контексті уваги до творчо-навчальних основ керамічної пластики малих форм), певною мірою скіфську керамічну скульптуру можливо прирівняти та співставити із народною керамічною іграшкою (Гірник, 2019: 46), що дозволяє виокремити підґрунтя їх створення: глині належало чільне місце, вона була оточена ореолом святості і таємності, ототожнювалась із живою істотою, одухотворювалася; глиняна річ, що виготовлена із дотриманням ритуалів, набувала сакрального змісту, уподібнюючись світовим символам. У такому контексті гончарство було не просто ремеслом, а священним актом творчості, своєрідним «божим одкровенням» людству; образна і змістова сутність народної керамічної іграшки - це простота, спрощеність форм, лаконізм, відсутність зайвого. Суттєво, що у формі іграшки є певні деталі, які вказують на той чи той образ, іграшки переважно статичні, краса іграшки, її виразність, сила впливу на людину роблять її довершеною, справжнім витвором мистецтва (Пашкова, 2001: 5). Глиняна річ (іграшка) виготовлена із дотриманням ритуалів, набувала сакрального змісту, уподібнюючись світовим символам. У такому контексті гончарство виступало не тільки ремеслом, а священним актом творчості, своєрідним «божим одкровенням» людству. Це найпоширеніший сюжет народного мистецтва, який використовує практично кожний народний майстер. Баба стає об'єктом культу в часи, коли на зміну мисливській добі прийшов час землеробства і скотарства. Таємниця і диво народження, якими наділена жінка, сприймалися як якась могутня сила, ототожнювались із силою родючої землі. Знак родючості був першим змістом і головним в образі баби (Пошивайло, 1993: 55).

Змістом парадигми сучасної мистецької освіти можливо виокремити суттєві такі позиції: національна основа художнього навчання і виховання є розумінням того, що національна культура – основне джерело становлення митця; прагнення охопити напрями всесвітньої мистецької цивілізації без опори на національну художню основу містить поверхневність у сприйманні і творенні художніх образів, мозаїчності, відсутності широти погляду на життя, засобів художньої виразності; використовуючи скарбницю національного мистецького фонду, отримуємо додаткові важелі сприяння мистецькому розвитку студентів, здатності глибше і повніше сприймати художні образи; у генетично близьких сферах розвивається відчуття інтонаційних тонкощів мистецтва, палітри національної колористичної гами, що у процесі навчання надає можливість цілеспрямовано керувати, спрямовувати

творчий процес, підвищувати рівень творчої наснаги студентів, здатності створювати нове в контексті художньо близького. В цілому, із історії розвитку мистецтва відомо, що яких би художніх методів чи стильових напрямів не дотримувався митець, сила його таланту, глибина художнього пізнання світу безпосередньо залежить від національного коріння художнього дару і творчих здібностей.

Таким чином, можемо стверджувати, що художня творчість є своєрідною моделлю людської творчості взагалі, а неможливо розвинути творчу особистість, не розвинувши якості постійного творчого та естетичного пошуку. На думку В. Радкевич, естетичне виховання у просторі навчання декоративно-прикладного мистецтва дає можливість студентам зрозуміти не тільки зміст, але і форму художніх творів, орієнтуватись у стильових та історичних особливостях їх створення, їх композиційних особливостях (Радкевич, 2000: 44-46). Декоративно-прикладне мистецтво, як зазначає О. Шпитальова, збагачує світогляд через найбільш масштабні уявлення, відображає в певній мірі модель світу, в якій зберігаються і розвиваються конкретні композиційні та структурні побудови мотивів, сюжетів. Гармонійне поєднання прикладного, декоративного й художнього складників у створенні речей предметного світу є необхідною умовою проєктувальної діяльності. За цих умов у процесі проєктування художніх виразально-смыслових елементів виробів декоративно-прикладного мистецтва відбувається врахування конструктивних особливостей, виразальних, емоційно-асоціативних можливостей самих виробів, а також засад організації їх як художніх, так і функціональних об'єктів (Шпитальова, 2016: 78-81). Фактично художньо-творчу основу виробів декоративно-прикладного мистецтва Скіфського періоду, можливо визначити як певний вищий креативно-естетичний рівень: ці вироби слугують втіленню, збереженню та переданні людям результатів художнього відображення уявлення про дійсність у витворі; їх побудовано на основі й відповідність з нормами тієї чи іншої системи художньої мови, що особливо важливо знати та впроваджувати для підготовки фахівців, професійна діяльність яких пов'язана з декоративно-прикладною творчістю.

На засадах положення, що художня творчість взагалі є своєрідною моделлю людської творчості, процес навчання «пластики малих форм скіфського періоду» передбачає такі основні завдання у процесі викладання дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво»: стимулювання потреби до творчості та розвиток здатності творити, що можливо за обставин, які передбачають ініціативу, самостійність, по-справжньому творчу діяльність студентів, націлену на створення нового та оригінального на протигагу повтору, копіюванню. Необхідність такої творчості виникає лише тоді, коли ціннісними основами для студентів стає любов до мистецтва та його історії; у цьому зв'язку завданнями викладача є: запалити в студентах іскру, допомогти усвідомити себе і своє прагнення творити і навчатися, розуміти декоративні твори, а також бачити образно-стилістичний задум; ціннісне ставлення формується завдяки окремим творчим завданням, які вимагають пошуку власного, незвичайного, нестандартного, новаторського погляду (на тему, спільне завдання, вибір матеріалу, техніки виконання, шляхів реалізації задуму). Індивідуальність художньо-творчого стилю – «Власний почерк» та оригінальність заохочуються та схвалюються, а також обговорюються колективно. Завданнями із курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» полягають у збагаченні знань і уявлень у студентів про давнє та народне мистецтво, а особливістю є те, що студент поставлений перед необхідністю проявляти індивідуальну творчість на всіх етапах – від переосмислення скіфської пластики малих форм – і до образного відтворення набутих знань у створеному виробі за новою технологією. Саме такий вид діяльності дозволяє накопичувати досвід естетично-творчого переопрацювання набутого, попереднього.

На наш погляд, навчальні заняття у просторі пластики малих форм скіфського періоду повинні розкрити і охопити всі технології виготовлення декоративних виробів. Робота над стилізацією: сприяє формуванню усвідомленого ставлення до створення певного образу, формує певну естетичну культуру і творче бачення результатів; робота над стилізацією природних форм допомагає оволодіти аналітичним мисленням та способами оригінального вирішення природи, тобто проводити заломлення побаченого крізь індивідуальність; упевнене володіння прийомами стилізації і побудови композиції дозволяє підготуватися до виконання складних завдань; художні сюжети на засадах стилізації розвивають і певну етнічну ідентичність, розкривають творчу спадщину, історичне середовище, в якому жили і творили, адже знання етапу творчості, самого процесу творіння висвітлюють той чи той твір та здатні поглибити його розуміння, а методи передбачають поступове ускладнення завдань настановно-творчого ставлення та оцінювання довколишньої дійсності, мистецьких творів та самооцінювання – пізнання їх особливостей.

Запропонована методика ґрунтується на таких – уже фактично традиційного рівня методичних принципах навчання: важливе місце надається застосуванню особистісно-зорієнтованого підходу з необхідністю врахування унікальності кожного; естетичний підхід є основою художнього навчання, але головне-характеризує та виявляє різнорідно-творчі сфери простору життєдіяльності; культурологічний і діяльнісний – забезпечують культуровідповідність процесу і пропонують перспективу сходження від

індивідуального естетичного досвіду до загальнолюдського, надають студентам можливість ставати суб'єктами культури, які в процесі художньо-педагогічної діяльності набувають здатності до естетичного самовизначення і самореалізації.

На нашу думку, достатньо перспективними (як поєднання та доповнення до основних) вважаємо: герменевтичний підхід у системі мистецького навчання (герменевтичний підхід у системі мистецького навчання вимальовується як засіб активізації самостійного оцінного ставлення учнів до мистецьких образів, залучення їх до усвідомлення духовного досвіду людства, закодованого в художніх образах; як засіб залучення до уявного діалогу з автором твору, до виявлення особистісного смислу спілкування з мистецтвом. Важливо спонукати до емоційного проникнення в образ, виховання смаку до суб'єктивно-індивідуальної інтерпретації, а не тільки до логіко-понятійного тлумачення художніх образів. На відміну від одновимірного однозначного засвоєння навчального матеріалу з мистецьких дисциплін, герменевтичний підхід сприяє активізації самостійного художнього мислення студентів, спонукає до художньої рефлексії, провокує художню свідомість на багатовимірне творче засвоєння мистецьких явищ (Падалка, 2008: 36); арт-технології та її методи (у процесі створюють умови для творчої спрямованості освітньо-виховної діяльності студентів, є ефективним засобом розвитку художніх здібностей та креативності майбутнього педагога, забезпечує гармонійний розвиток їхнього пізнавальної діяльності, залучає до культурних традицій свого народу (Шпитальова, 2018: 603-604).

Таким чином, у контексті поєднання ідей різних методик та методів – герменевтичного підходу та арт-технології на засадах її прийомів, у зв'язку з означеним, що художньо-творча майстерність полягає і у декодуванні-переосмисленні зовнішнього і внутрішнього плану творів, вважаємо, що важливе місце посідають запропоновані принципи навчання, які створюють умови, для розвитку художньо-почуттєвої сфери, викликають оцінні судження, формують певні мистецькі стильові ідеали, стимулюють якісні зміни, що характеризуються ускладненням, удосконаленням, оновленням структури художньої майстерності, набуттям автономності власної творчої діяльності, а саме: досягнути смисли художніх образів, розкрити їх за допомогою певних елементів та знайти власні асоціативні зв'язки, реконструкції творчого задуму, збагачення смислів образів у власній інтерпретації.

На основі власного багаторічного досвіду роботи у закладі художнього профілю, дослідження якості навчання декоративно-прикладного мистецтва. Та результатів вивчення стану і ступеня засвоєння цього творчого етапу, можна стверджувати: базовим є предмет «Народні художні промисли» та його історичні похідні, зокрема, керамічна пластика малих форм скіфів тощо; образно-символічний зміст художніх виробів Скіфського періоду дає можливість виявити своєрідність та художню цінність, історію традицій, сучасний стан художніх промислів і ремесел, особливості ручної творчої праці, специфіку різних видів художнього оброблення матеріалів (глини). Під впливом мистецтва скіфів у студентів формуються вміння осмислювати культуру, традиції, історію, цінності народу й давати їм об'єктивну оцінку, вірити і у свій культурно-духовний потенціал; необхідність певної організації освітнього процесу: різний інтерес студентів та рівень їхніх умінь, комплектувати їх у групах для розроблення індивідуальних і колективних проєктів. Виконані навчальні практичні роботи обов'язково слід супроводжувати коментарями, організувати поточні перегляди, а також відбирати найбільш вдалі проєктні розроблення для виставок; успіх творчої роботи залежить від захопленості студентів, відповідної організації занять, забезпечення практичних занять необхідними інструментами, матеріалом для роботи.

Висновки. На основі проведеного дослідження можливо стверджувати, що заняття з декоративно-прикладного мистецтва є основою традиційної майстерності, розвивають у студентів продуктивну фантазію, уяву, без яких не існує емоційної культури людини, розвивають цінні риси творчої особистості; заняття з декоративного мистецтва створюють сприятливі умови для самовираження, розвитку творчої особистості, а завдяки заняттям відбувається відновлення історичних та народних мистецьких традицій, які є неоціненним досвідом. Під впливом уваги до мистецтва Скіфського періоду, а особливо пластики малих форм у студентів формуються здатності до неперервного збагачення власного образно-візуального досвіду, розвитку естетичного смаку й спеціальних здібностей, поповнення знань та вдосконалення вмінь, навичок з художнього формотворення в практиці переосмислення здобутків та репродукування оригінальних за змістом, технічно майстерних та об'єктивно-ціннісних творів, що є підґрунтям для досягнення вершин художнього професіоналізму. На основі певної універсальності категорії «художньо-педагогічна майстерність», передбачаємо дослідження її здатності трансформуватися у процесі навчання декоративно-прикладного мистецтва у просторі переосмислення мистецького досвіду, в якісний результат як формування професійно-творчих навичок.

Література

- Антонович Є. А., Захарчук Г. В., Чугай Р. В., Станкевич М. С. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 342 с.
- Бучківська Г. В. Система професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2019. 39 с.
- Гірник Г. Сучасна керамічна іграшка. *Народне мистецтво*. 2005. № 3-4. С. 44-45.
- Кондрацька Л. Актуальні проблеми викладання дисциплін образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва у навчальних закладах мистецького спрямування: *Матеріали I Регіонального науково-практичного семінару, Лозова, ОКЗ «ЛВКМ», 23 березня 2019 р.* Збірник матеріалів. Лозова: ОКЗ «ЛВКМ», 2019. 90 с.
- Масол Л. М. Підготовка вчителів до поліхудожнього виховання учнів (теоретичні підходи й експериментальний досвід). *Мистецтво та освіта*. 2009. № 2. С. 2-6.
- Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2008. 274 с.
- Пашкова Н. Історичні витоки народної іграшки. *Розкажіть онуку*. 2001. С. 5.
- Пошивайло О. М. Етнографія українського гончарства. Лівобережна Україна. К.: Молодь, 1993. 408 с.
- Радкевич В. О. Концепція професійно-художньої освіти. *Професійно-технічна освіта*. 2000. №2. С. 43-47.
- Смірнова О. О. Методика формування художньо-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі навчання декоративно-прикладного мистецтва: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2010.
- Сотська Г. І. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх вчителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах: монографія / за наук. ред. О.М. Отич. Київ: Ін-т обдарованої дитини, 2014. 382 с.
- Шпитальова О. В. Арт-технології у формуванні творчої особистості студента засобами народного декоративно-прикладного мистецтва. *Молодий вчений*. 2018. № 3 (55). С. 602-606.
- Шпитальова О. В. Формування творчої особистості студента засобами народного декоративно – прикладного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 2 (56). С. 77-84.

**Training of specialists in decorative-applied arts:
plastics of small forms of the Scythian period**

Rudoj Vadim⁴

*State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine*

Oros Ivan⁵

*State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine*

Nahuliak Petro⁶

*State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine*

In the article, based on the definition that one of the important tasks of the modern education in the artistic space is the search and implementation of creative methods for the formation of a creatively developed personality, on the basis of which it is oriented in the history and perspectives of "Cultural dynamics", it has an acquaintance with the valuable world of historical eras, peoples, individuals, phenomena and processes

⁴ Assistant Teacher of the Department of Theory and Methods of Decorative and Applied Arts and Graphics at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"

⁵ Senior Lecturer of the Department of Theory and Methods of Decorative and Applied Arts and Graphics at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"

⁶ Honoured Artist of Ukraine, Senior Lecturer of the Department of Fine Arts at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"

related to the history of the creation of the world of "things", attention is drawn to the training of Decorative and Applied Arts specialists and teaching methods, and it is noted that it is relevant to turn specifically to the ceramics of the Scythian period, where the artist not only depicted objects, but expressed his/her idea of reality, solving various aesthetic tasks at the same time.

It is emphasized that since new approaches to art education are needed – on the basis of which it is possible to teach students to see and understand historical examples of art, in particular, the plastic of small forms of the Scythian period, in order to create in the future according to the laws of harmony and decorative-plastic expressiveness, then the principle of aestheticization deserves attention of the educational process based on the appeal to the ancient plasticity of small forms, which makes it possible to create conditions to shape the cultural space of a creative personality, to form aesthetic ideals by acquiring the autonomy of one's own creative and pedagogical activity in the future.

The purpose of the study is to examine the plasticity of small forms of the Scythian period and to rethink its conceptuality in modern art as well as to reveal its creative and methodical foundations with the justification of the feasibility of using these approaches and relevant methodological principles for the training of Decorative and Applied Arts specialists.

It is highlighted that general scientific and special-specific methods, such as historical, art- and history-related, psychological and comparative approaches to the problem of developing students' creative thinking, were applied and used to reveal the problem.

In the main content, it is highlighted that today the attention to the Scythian ceramic sculpture – for the space of decorative and applied education, is connected both historically and based on practical results – actually created masterpieces. The opinion is substantiated that in the context of attention to the creative and educational foundations of small-form ceramic sculpture, to a certain extent the Scythian ceramic sculpture can be equated and compared with a folk ceramic toy, and the learning process based on the principles of "small-form sculpture of the Scythian period" involves the main tasks of the methodological level with the course "Decorative and Applied Arts" which consist in the formation of students' knowledge and ideas about ancient and folk arts, and the peculiarity is that the student is faced with the need to show individual creativity at all stages – from the reinterpretation of the Scythian plastic of small forms – to the figurative reproduction of acquired knowledge in a newly created product. It is this type of activity that allows you to accumulate experience in the aesthetic and creative processing of what you have acquired. The point of view is given that educational classes in the space of plastics of small forms of the Scythian period should reveal and cover all technologies for the production of decorative products, and most importantly create conditions for the work on stylization in the context of combining ideas and methods – the Hermeneutic approach and Art-technology on the basis of its specific approaches, in connection with the fact that artistic and creative mastery also consists in decoding and rethinking the external and internal plan of works.

In the conclusions, it is noted that under the influence of attention to the art of the Scythian period, and especially to small-form sculptures, students develop the ability to continuously enrich their own pictorial-visual experience, to develop aesthetic taste and special abilities, to replenish knowledge and to improve skills, skills in artistic form-making in practice reinterpretation of achievements and reproduction of the original in content, technically masterful and objectively valuable works, which becomes the basis for reaching the heights of artistic professionalism. In the perspective of further research, it is seen that based on a certain universality of the category "artistic and pedagogical skills", we foresee researching their ability to transform, through teaching decorative and applied arts in the space of reinterpretation of artistic experience, into a qualitative result as the formation of professional and creative skills.

Keywords: art education, plastic of small forms, Scythian ceramics, folk toy, traditional and conceptual technique, stylization.

References

Antonovych, E.A., Zakharchuk, G.V., Chugai, R.V., & Stankevich, M.S. (1993). *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo [Decorative and applied art]*. Lviv: Svit [in Ukrainian].

Buchkivska, G.V. (2019). Systema profesiynoyi pidhotovky maybutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv na zasadakh narodnoho dekorativno-uzhytkovoho mystetstva [System of professional training of future primary school teachers on the basis of folk decorative and applied art]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk. Ternopil [in Ukrainian].

Girnyk, H. (2005). Suchasna keramichna ihrashka [Modern ceramic toy]. *Narodne mystetstvo – Folk art*. Vols. 3-4, pp. 44-45 [in Ukrainian].

Kondratska, L. (2019). Aktual'ni problemy vykladannya dystsyplin obrazotvorchoho ta dekorativno-prykladnoho mystetstva u navchal'nykh zakladakh mystets'koho spryamuvannya [Actual problems of teaching the disciplines of fine and decorative and applied arts in art educational institutions]. *Materialy I Rehional'noho*

naukovo-praktychnoho seminaru, Lozova, OKZ «LVKM», 23 bereznya 2019. Zbirnyk materialiv – Materials of the 1st Regional Scientific and Practical Seminar, Lozova, OKZ "LVKM", March 23, 2019. Collection of materials. Lozova: OKZ "LVKM" [in Ukrainian].

Masol, L.M. (2009). Pidhotovka vchytelya do polimystets'koho vykhovannya uchniv (teoretychni pidkhody ta eksperymental'nyy dosvid) [Teacher training for multi-art education of students (theoretical approaches and experimental experience)]. *Mystetstvo ta osvita – Art and education*. Vols. 2. pp. 2-6. [in Ukrainian].

Padalka, G.M. (2008). *Pedahohika mystetstva (Teoriya ta metodyka vykladannya khudozhnikh dystsyplin) [Art pedagogy (Theory and teaching methods of artistic disciplines)]*. Kyiv: Osvita Ukrainy [in Ukrainian].

Pashkova, N. (2001). Istorychni vytoky narodnoyi ihrashky [Historical origins of a folk toy]. *Rozkazhit' onuku – Tell your grandson*. P. 5 [in Ukrainian].

Poshivaylo, O.M. (1993). *Etnohrafiya ukrayins'koho honcharstva [Ethnography of Ukrainian pottery]*. Livoberezhna Ukraine. Ed O.M. Tailored. Kyiv: Molod [in Ukrainian].

Radkevich, V.O. (2000). Kontsepsiya profesiyno-khudozhn'oyi osvity [The concept of professional and artistic education]. *Profesiyno-tekhnichna osvita – Vocational and technical education*. Vols. 2, pp. 43-47 [in Ukrainian].

Shpitalovam O.V. (2018) Art-tekhnologiyi u formuvanni tvorchoyi osobystosti studenta zasobamy narodnoho dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [Art technologies in the formation of a student's creative personality by means of folk decorative and applied art]. *Molodyy vchenyy – Young scientist*. Vols. 3 (55). pp. 602 - 606 [in Ukrainian].

Shpitalova, O.V. (2016). Formuvannya tvorchoyi osobystosti studenta zasobamy narodnoho dekoratyvno – prykladnoho mystetstva [Formation of a student's creative personality by means of folk decorative and applied art]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyi tekhnologiyi – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. Vols. 2 (56), pp. 77-84 [in Ukrainian].

Smirnova, O.O. (2010). Metodyka formuvannya khudozhn'o-pedahohichnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u protsesi navchannya dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [Methodology of formation of artistic and pedagogical competence of future teachers of fine arts in the process of teaching decorative and applied arts]. *Candidate's thesis*. National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Kyiv [in Ukrainian].

Sotska, G.I. (2014). Teoretychni i metodychni zasady formuvannya estetychnoyi kul'tury maybutnikh vchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh [Theoretical and methodical principles of the formation of aesthetic culture of future teachers of fine arts in pedagogical universities]. Ed. O.M. Otych Kyiv: In-t obdarovanoyi dytyny [in Ukrainian].

Accepted: April 11, 2023

